

והשם הקדוש הזה הוא מסוגל להכריח כל המסכים^(מ), ותפילת ישראל עולים למעלה למקומם^(מ), וז"פ וישמע אלהים את נאקתם, ועל ידי מה^(מ), על ידי וידע אלהים, שהיה ^{אוצר החכמה} יחוד מניה וביה:

הוא לשון שינה^(מ), ואלהים כונו^(מ) לצדיק מושל ביראת אלהים (שמ"צ כג, ג), וגם אז יצמיח השי"ת לבדו ישועת ישראל וגאולתם ממצוקותיהם בכלל ובפרט אמן כן יהי רצון:

וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים^(ג) ^(כ). יש לפרש על דרך ששמעתי ממורי הגאון מו"ה העשיל זצלה"ה הפ' הראני נא את כבודך (שמות לג יח-יט), כי ביקש משה הדבר לטובתן של ישראל, שיהיה הכח והאומץ בידו שיוכל להיטיב להם, והשיבו השי"ת אני אעביר לשון הכרזה, כמו ויעבירו קול במחנה (שמות לג ו), ור"ל אכריז שכל טוב^(מ) על פניך - שדרך הצדיק ילכו כל השפעות וכל ישועות ישראל בכלל ופרט. רק וחנותי את אשר אחון, כי גם הצדיק הוא בן אדם ולא יוכל להשגיח על העולמות בכל עת בלי הפסק, כי לפעמים צריך לישן ולפעמים מוטרד בענין אחר, והשאיף הש"י כביכול לעצמו אשר שינה אין לפניו ולא יטרידוהו טורד שהוא ית' יחון לאיש אשר ייטיב לפניו. וז"פ וירא אלהים את בני ישראל, ור"ל לעזרם ולהושיעם, בעת אשר ידע אלהים, כי ידע

ויאמר מזה בידך ויאמר משה (ה, ג). ולכאורה יש לדקדק מה ענין השאלה, וכי לא ידע השי"ת מה בידו. ומה השיבו משה שמטה בידו, וזה הוא תמיה. ונ"ל שהשי"ת ב"ה אמר למשה מזה בידך, לשון מזה בן מזה (נרכס כח) - שהגדולה וממשלה בידך. והשיבו משה, ויאמר מטה - כלומר אני נחשב בעיני עצמי כי אם כמטה, כי כן צדיקים דרכם שאין מרגישים אצלם שום מעלה:

או יאמר, דהנה אנו מצפים תמיד שיהיו שני מאורות הגדולים, וזה עיקר תפלתנו, וידוע פי' הזוה"ק^(מ) על לעושה אורים גדולים (מסלס קלג, ז) דהל"ל לעושה, אלא הקב"ה הניח זה העבדות לצדיקים שיתקנו זאת בתפלתם, וז"ס התשובה - תשב^(מ) הי"א לגבי וא"ו (ומ"ג קכג). וז"פ מזה בידך, כנ"ל, וכשראה משה שיש לו כח, ויאמר מטה, ויאמר לשון המשכה כדאיתא

מ. ע' משנ"ח מס' הבריא דערבית פ"ו סי' א-ג. מא. אולי הרמז כי אותיות של זה השם הק' הוא כר"ת יעננו ביום קראנו, שהוא ענין עניית התפילה, ע' באר מים חיים פ' שמות. מב. נדצ"ל טובי. מג. אפשר הכוונה מלשון וידוע במ אנשי סוכות (שופטים ח, טז) שהוא לשון שבירה כמבואר בספה"ק, והוא ענין שינה וקטנות המוחין, וה' יאיר עיני המחכים לאורו. מד. כינוי כצ"ל. מה. ל"מ בזה"ק כעת, ואולי הכוונה לזוה"ק שהביא רבינו ז"ל לקמן (עמ' רלב) ע"פ לעושה השמים בתבונה, וע"ש בהערות דמצאתיו ע"פ כונן שמים בתבונה, בזח"א רז ע"א: כונן שמים בתבונה, כונן, מאי כונן, אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק, ולא אתתקן בזמנא חדא, אלא בכל יומא ויומא אתקין ליה, וזה שייך גם על לשון לעושה ולא כתיב עשה. ועצם הדקדוק ע"פ זה ע' ר"ח ש' האהבה פ"ה. והענין שהצדיקים יתקנו זאת ע' אלשיך הק' ע"פ (בראשית ב) אשר ברא אלהים לעשות. וע' זח"א ה' ע"א: ועל דא כתיב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו', עשיתי לא כתיב אלא עושה. דעביד תדיר כו'. וה' יאיר עינינו בתורתו התמימה. מו. אוצ"ל תשוב.